

Adrian BOTEZ

PROFETISMUL EMINESCIAN:¹

„POPORUL-LOGOS sau NAȚIUNEA-LOGOS ;

sediul CENTRULUI SUPREM și ROMÂNIA ÎN ETERNITATE”

Orice epocă istorică a unui neam, caracterizată prin dualismul moral și spiritual: a) criză abisală b) speranță spre pretutindeni deschisă - a născut profeți și profeții. A stimulat căutarea de identitate, individuală, dar mai ales națională, pentru a se (re)întemeia lumea (sau o lume). Așa a fost cazul românilor, după epoca fanariotă, așa a fost după 1859 și 1877, așa a fost în epoca interbelică, apoi în cea postbelică.

Pentru că vremea noastră este un astfel de nod gordian al istoriei naționale - se nasc profeți și se fac profeții. Instinctiv, însă, ne retragem încrederea, spre izvoare mai sănătoase ale profeției, spre epoci proferice mai solemne și mai salubre, în care profețiile conțin un grad mai mare de profunzime a perspectivei istorice, sorții și menirii românilor. Eventual, o viziune mitică.

De aceea, admițând premiza că Eminescu întrupează Logos-ul național, nu ar fi deloc lipsit de interes, gândim noi, să aflăm ce conține profeția numită **starea-de-Eminescu**, în legătură cu neamul și națiunea noastră (de fapt, a sa). Poate că, în felul acesta, vom putea, cu

---

¹ N. Crainic, *Nostalgia paradisului*, Ed. Moldova, Iași, 1994, p. 279: “Concepută fie mitologic, fie haric, ideea inspirației implică un plus de puteri adăugate geniului, o depășire a omenescului, o dilatare a viziunii ca să poată considera obiectul concret și limitat al artei în lumina nemărginită a veșniciei”

toții, să corectăm febrilitatea - spre luciditate, fanatismul - spre clarviziune, bravura - spre acțiune coerentă, indolența - spre entuziam. Și, poate, înțelepciunea (care, din păcate la români a devenit - spun, cel puțin unii - o stare de pasivitate nocivă) - către demiurgie, sau autodemiurgie etnică. Toate acestea țin, implicit, de o inițiere în spiritul profetic.

***

Tot ce există în lume, ca ființare, nu e un scop în sine, ci mijlocul prin care Spiritul se caută, spre a se regăsi pe sine însuși².

Nici un popor-Logos și, apoi, nici o națiune-Logos nu sunt un scop în sine. Poporul ca formă primară de expresivitate (organică) a unei spiritualități colective, națiunea, ca formă superioară de expresivitate etnică (dar mai abstractă) - sunt mijloacele prin care Logos-ul Suprem năzuiește să se reveleze sieși³.

Este evidentă orientarea spirituală specifică a fiecărui neam. Fiecare neam are o plăsmuire anume - deci, prin el, Logos-ul căutător instituie o speranță anume de autorecuperare.

Și atunci, un Om-Spirit, un om care constituie (și instituie) locul geometric (ori, poate, punctul originar, vârtejul-matcă născătoare) al sensurilor existențiale ale unui neam, al căutărilor de ființă spre Spirit ale unui neam (este cazul lui Eminescu-Logos național) - trebuie valorificat prin această latură, absolut necesară autocunoașterii unui neam: **latura profetică**. Ne putem afla pe noi înșine, ca proiectare a unui destin colectiv pe axa viitorului (sau în atemporalitate), dacă vom afla orientarea liniilor de forță ale Spiritului-Eminescu. Ce-și dorește, de fapt, **ce** întrevede Eminescu-Spiritul (Logos-ul național) ? (Nu e vorba doar de clarviziunea, ci de intuirea - sau constituirea - arhitecturii naturale a Logos-ului specific, Logos pe care cel cu o viziune ocultă îl poate trăi efectiv, atemporal). Răspunsul la această întrebare va rezolva scopul ființării noastre, ca neam. Mai mult: modul de ființare va trebui revăzut și corectat (reorientat) în funcție de cel care ne este arhetip spiritual național: Eminescu.

---

² Cf. M. Eminescu (din Ion Negoitescu, *Istoria literaturii române*, Ed. Minerva, Buc., 1991, p. 109): "Natura poporului, instinctele și înclinațiile lui moștenite, geniul lui, care adesea neconștient urmărește o idee, pe când țese la războiul vremii, acestea să fie determinante în viața unui stat (...)"

³ Cf. E. Todoran, *M. Eminescu - epopeea română*, Junimea, Iași, 1981, p. 161, despre ce zice Schelling: "Nu datorită istoriei poporul își primește mitologia, ci dimpotrivă, mitologia îi determină istoria sa, sau mai bine zis, ea nu o determină, ci îi constituie destinul, care i-a fost hărăzit dintru început". În viziunea noastră, pentru accentuarea aspectului teleologic al ființării, am schimba cuvântul **mit** cu acela de **Spirit-Logos Suprem**.

Latura profetică a unei opere-viziuni înseamnă tocami capacitatea de revelație (în trepte: revelația eminesciană având drept consecuție revelația noastră, dinspre forma-destin individual spre esența-destin colectiv), Prin Logos, a Spiritului, ca finalitate a Logos-ului. Revelația trebuie, cel puțin pentru noi, cei în curs de inițiere, să reprezinte o conformație, pe care s-o conștientizăm și față de care să rezonăm, la care să ne adaptăm toate dimensiunile și acțiunile ființei.

Există, deci, în eternitate (ca un dat, ca o arhitectură a unui estin trans-temporal), așa cum spune Mircea Vulcănescu, “*o dimensiune românească a existenței*”⁴, iar conținutul schiței fenomenologice pe care o propune acesta este foarte relevant, în sensul intuirii arhitecturii spirituale românești (op. cit., p.85: “**Sensul dimensional al existenței; Caracterizarea ei națională; (...) Ființa ca întreg: firea ca lume și ca vreme; Ființa singuratică: întâmplarea, insul, Dumnezeu; Ființa ca însușire: faptul și felul de a fi; Tăgăduirea ființei: opoziție și limitare; Nu există neființă; Nu există imposibilitate absolută etc.**). Iar ceea ce am afirmat mai sus, în legătură cu aspectul teleologic al universului și al neamului - face parte integrantă, conform afirmației lui Mircea Vulcănescu (op. cit., p. 84), din viziunea românească asupra lumii: “*... tot ceea ce există în vreme, tot ceea ce se întâmplă, se înfățișează românului cu un caracter de apariție, aș zice de teofonie, de arătare, de vădare a unei lucrări transcognitive, care se săvârșește în lume, peste noi, lucrare continuu creatoare, care se săvârșește-n lume, și la care ochiul omenesc e numai martor.*” (Opinia noastră, în legătură cu ultimul segment al afirmației lui Mircea Vulcănescu, este că, în mod inconștient, se săvârșește o teurgie, o sinergizare a acțiunii omenești cu cea divină - energia având ca finalitate integrarea cât mai exact coordonată, cât mai fidelă, a ființării individuale în arhetipul acțiunii divine).

Mircea Eliade salvează Europa spirituală a veacului XX prin conceptul fundamental de **homo religiosus** - concept prin care se revelează osmoza, cu sens transcendent, om-cer (divin) și se repun în funcțiune căile blocate ale sensului lumii (se revelează doctrina mântuirii, prin “eterna reîntoarcere”).

În acest sens și din acest motiv (mai ales că Răsăritul european păstrează arhetipul lui **homo religiosus** mai viu decât Occidentul) am insistat, în lucrarea de față, asupra aspectului religios al ființării-e. Căci, vom spune dimpreună cu marele dascăl care a fost, pentru elita intelectuală interbelică, Nae Ionescu: “*confesiunea face parte integrantă și e, oarecum,*

---

⁴ Cf. Mircea Vulcănescu, *Dimensiunea românească a existenței*, Ed. Fundației Culturale Române, Buc., 1991, p. 85.

*determinată de plămada sufletească a regiunilor respectiv. Acesta este adevărul fundamental în problema națiunii și religiei: ele sunt realități corelative.*⁵.

Sau, problema lui Eminescu-Spirit național, în căutarea identității lui supreme ar putea fi motivată de afirmațiile lui Vasile Lovinescu și pusă în termenii esoterici ai acestuia⁶: “Tradiția primordială, în migrația ei de-a lungul ciclului, de la habitatul strict polar la localizarea ei actuală în Orient, a avut în mod necesar popasuri intermediare succesive. Se pare că una din cele mai importante (dacă nu cea mai importantă) a fost etapa dacică. Chiar știința istorică actuală este înclinată acum să creadă că habitatul primitiv al arienilor a fost o zonă dinte Marea Baltică și Dunăre, de unde a radiat spre Est, Vest și Sud. Prima coborâre, Nord-Sud, se poate indica printr-un ax vertical, Pol-Dunăre, intersectând o linie orizontală, reprezentată prin paralela 45, care cum se știe trece prin țara noastră. Or, paralela 45 trece exact la egală distanță între Pol și Ecuator și este adevărat ecuator spiritual al lumii. De aici, rolul ascuns, dar crucial, al Daciei. De aici, abundența întrebuițare a cuvântului **negru**, cu privire la țara noastră, mergând până a fi desemnată ca **țară a negrilor**, pentru că **negru** este centrul crucii și România se află la centrul crucii geografice de care am vorbit mai sus.”

Consecutiv motivațiilor mai sus menționate, considerăm că datoria unui exeget al operei poetice a lui Eminescu nu este să confirme viziunea altor exegeți, sau a publicului cititor, asupra lui Eminescu - ci exegetul, conștient de valoarea de arhetip (al spiritualității românești) a lui Eminescu, are datoria de “*a-l scoate*” (de fapt, a-i confirma poziția) pe geniul-Eminescu, pe Logos-ul național-Eminescu, în anistorie, în eternitatea-Logos, care-o este **patrie** (ceea ce Mircea Eliade spune despre **naționalism**, ca “*sete de eternitate a României*”⁷, este valabil și pentru Logos-ul-național-Eminescu). A-i reconfirma, mereu, lui Eminescu, eternitatea - înseamnă să ai forța de a te reconfirma ca transindividualitate pe tine însuși, de a transcende omul din tine la valoarea (profetică, mistică și misionară) de **neam**.

Eminescu nu trebuie recunoscut, ci **cunoscut**. Mereu. Ca Revelație. Exegezei care reușește sau nu reușește, să sugereze Revelația-Eminescu într-o eternitate, nu i se cuvine atributul

---

⁵ Nae Ionescu, *Roza Vânturilor*, Ed. Hyperion, Chișinău, 1993, p. 143.

⁶ V. Lovinescu, *Creangă și creanga de aur*, Cartea Românească, buc., 1989, p. 313.

⁷ Mircea Eliade, *Profetism românesc*, vol. II (art. *România în eternitate*), Ed. Roza Vânturilor, Buc., 190, p. 127.

de adevărată sau falsă, ci: relevantă sau irelevantă, asupra vârtejului de eternitate românească, pe care îl impune neamului nostru opera poetică eminesciană.

Tot Mircea Eliade spune, în art. *România în eternitate* (op. cit., p. 129): “**Trebuie să iubești România cu frenezie, s-o iubești și să crezi în ea, împotriva tuturor evidențelor (...)**”. Deci, Mircea Eliade, geniul secolului XX românesc (și european), propune, prin iubire, revelarea **României Oculte** (“*împotriva tuturor evidențelor*”). Cu atât mai mult, nu i se poate refuza geniului tuturor secolelor românești, și dinafara istoriei, lui Eminescu - tendința de ocultism, în viziunea cosmică românească ocultă^{*}. Avem obligația, față de Spiritul-Eminescu (Logos național) să renunțăm la distanțarea comodă față de textul eminescian (distanțare care ne permite continuitatea trăirii în falsul și convenția ființei istorice) - și să-l citim, totdeauna “*cu cheie*” - să ne topim, prin verbul eminescian, într-un vârtej “*împotriva tuturor evidențelor*”.

Vom porni sistematic, de la textele declarative eminesciene (articolele de ziar)⁸, către textele esoterice, inițiatice, ale poeziei, pentru a descifra profetismul, vârtejul inițierii întru sensul Logos-ului național românesc (“istoria” divină, căci, spune Eminescu⁹: “*Istoria omenirii este desfășurarea cugetării lui Dumnezeu*”: deci, mereu, sensul istoric trebuie aflat într-un “dincolo”, ocult și teleologic).

Mihai Eminescu pronunță, sibilinic, în multe articole, expresia “*misiunea istorică a românilor*”, dar abia în articolul din 2 noiembrie 1879, *Misiunea noastră ca stat*, formulează explicit în ce constă misiune: “*Trebuie să fim un strat de cultură la gurile Dunărei; aceasta este singura misiune a statului român și oricine ar voi să ne risipească puterile spre alt scop, pune în joc viitorul urmașilor și calcă în picioare roadele muncii străbunilor noștri. Aici, între hotarele strâmte ale țării românești trebuie să se adune capitalul de cultură din care au să se împrumute (s.n.) frații noștri de prin țările de primprejur, dimpreună cu celelalte popoare mai înapoiate decât noi.*” (op. cit. p. 213).

---

^{*} Notă: subliniem, în mod special, că înțelegem prin **ocultism - tradiționalism originar** (în linia semantică deschisă de René Guénon, în Europa Sec. XX, și de V. Lovinescu, în România sec. XX).

⁸ Cf. I. Negoïtescu, *Istoria literaturii române*, Minerva, Buc., 1991, p. 109: “Proza publicistică a lui Eminescu (...) o proză împătimită, palpitantă, fiindcă e oarbă de patimă și clară în ideologia ei”.

Trebuie să remarcăm, în completarea celor spuse de I. Negoïtescu (și, oarecum, contrazicând afirmația acestuia despre proza lui Eminescu: “e oarbă de patimă”), erudiția publicistică a lui Eminescu, scrihia (uneori), dezvoltată în folosul credibilității argumentației.

⁹ M. Eminescu, *Publicistică (Referiri istorice și istoriografice)*, Cartea Moldovenească, Chișinău, 1990, p. 14.

Ne permitem să glosăm asupra spuselor lui Eminescu:

a) misiunea românilor nu se realizează prin extensie, ci în intensivitate spațială (“*în hotarele strâmte ale țării românești*”), într-o presiune centripetală care, singură, poate asigura transgresiunea (din spațiul fizic în cel spiritual); nu este o misiune aparentă (de agresivitate dilatatorie în plan spațial fizic), ci una ascunsă, pur spirituală, de centripetism calitativ-spiritual: “*să adune capitalul de cultură, din care să se împrumute frații noștri...*”);

b) fiind o misiune de ordin spiritual, ea depășește valoarea istorică (cel mult, face să coincidă două puncte ale mitului dacic: Dacia profetizată de Traian, ori poate revelată lui Traian¹⁰). În plus această misiune nu e propriu-zis a statului, care, cel mult, ca instituție, poate organiza și dirija mai repede, mai sistematic și mai eficient eforturile subterane ale neamului românesc. Citind mesajul de adâncime al textului, înțelegem că e misiunea tuturor celor care nu încalcă dimensiunile arhetipului național (ci se suprapun peste acesta), ale originarității spirituale mistice a românilor, ale existenței în eternitate a arhetipului spiritual românesc: “oricine ar voi să ne risipească puterile [acest pronume **ne** marchează gradul de implicare organică a ființei românești, negând artificialitatea și abstracțiunea statului] spre alt scop [**alt scop** ar fi cel inexistent în arhetipalitatea și n intensivitatea cetripetală a spiritualității românești: deci, **nu** cucerire spațială, **nu** industrializare “*americană*” - “*a fi american*” e sinonim, pentru Mihai Eminescu, cu a nu avea nici o afinitate cu zona arhetipal-spirituală a lumii, a fi lipsit total de vocația revenirii la esență] pune în joc viitorul urmașilor și calcă în picioare roadele muncii străbunilor noștri”;

c) misiunea anistorică a românilor nu este o dorință eminesciană, ci o percepție și o certitudine (“*împotriva tuturor evidențelor*”) - pe care doar profeții adevărați, trăitori efectiv în anistorie, le pot avea: **au să se împrumute** (exclue orice condiționare, orice punere sub semnul dubitației);

d) Eminescu dovedește, în ziaristică, o rigurozitate, probitate și excepțională erudiție într-ale faptelor, calități care-l impun ca istoric cu o competență de necontestat - dar istoria, ca desfășurare a cugetării divine, trebuie să intersecteze zona anistorică, sacră: aici, misiunea

---

¹⁰ V. Lovinescu, *Creangă și creanga de aur*, **Dacia Felix**, nume pe care Traian îl dă doar Arabiei oculte: trimite la Insulele Fericiților, ținuturi ale negrilor, adică **centre oculte spirituale**.

românilor (a Spiritului românesc) nu este doar de orientare a spiritului neamurilor vecine, din care să împrumute (da fapt, căruia să i se conformeze) “*frații noștri*” (frăția spirituală trimite la viitoarea identitate spirituală, prin inițiere) “*de prin țările de primprejur, dimpreună cu celelalte popoare mai înapoiate decât noi*” (în convergență cu Emil Cioran, cel de peste aproape un veac¹¹, el se gândește, poate, la refacerea, în zona României a centrului spiritual oriental-bizantin, purificat de corupția grecească a Bizanțului); dar, mai aproape de Eminescu-ocultistul profet, probabil că este tot V. Lovinescu, care afirmă întâi¹²: “*pare bine stabilit că Dacia a fost sediul Centrului Suprem, într-o vreme foarte îndepărtată*”, pentru ca apoi să insiste spre o “*actualizare*” mitică: “*prelungirea unei vieți inițiatice până în mijlocul sec. XIX n-ar avea nimic extraordinar*” (sugerându-se necesitatea reconsiderării spirituale a României și în sec. XX) - V. Lovinescu fiind confirmat și de celebrul etnograf și istoric contemporan Marija Gimbutas: “*România este vatra a ceea ce am numit Vechea Europă (...) trebuie ca de acum încolo să recunoaștem importanța spiritualității Vechii Europe ca o parte a istoriei noastre*”);

e) existența, în anistoric, ca “*strat de cultură la gurile Dunărei*” înseamnă atât dizolvarea hotarului spre Orient al Imperiului Roman (deci, reintrarea Europei în vechea axă spirituală indo-europeană, care unește Tibetul cu Atlantida), cât și stăpânirea axei mistice a Dunării (Istrul sacru), prin stăpânirea “*gurilor [duhului] Dunării*”: Dunărea trasează, acvatic, axa orizontală Vest-Est, intersectându-o cu axa mistică verticală Nord-Sud (Baltica-Mediterana, Hyperboreea-Atlantida și Ecuatorul). Dacia anistorică și România istorică fuzionează într-o funcție mitică, aceea de resacralizare a spațiilor eurasiatice. Împăratul Traian devine și el o funcție mitică (este intuit ca posesor al clarviziunii, al unei viziuni mitice asupra spațiului spiritual terestru, în globalitatea sa).

Trecută în registru poetic, structura Logos-ului, topită în simboluri, se apropie și mai mult de Spiritul neamului, ca funcție (misiune): (I-, 212-123, **Andrei Mureșanu**) “*Mai tare e-acea stâncă ce a trecut martiră / Prin vijelii mai multe - Popoarele barbare / Ce-au cotropit românii sub vijelii mărețe, / Turbate, mândre, aspre ca orice vijelie, / Dară și trecătoare ca ele. Iar stejarul / Poporului meu tare ridică și-azi în vânturi / Întuncata-i frunte și proaspăta lui frunză. / În lume sunt popoare cuminți și fericite, / Și mă-ntreb ce soarte să doresc la al meu? / Și-un gând îmi vine aspru, adânc, fără de milă / Și sfărământor de lume - Nu, nu! N-aș vrea ca alte*

¹¹ Emil Cioran, *Schimbară la față a României*, Humanitas, Buc., 1993.

¹² V. Lovinescu, *Dacia hiperboreană*, Ed. Rosmarin, Buc., 1994.

/ Popoare să mai fie c-al meu - nu merit ele / Să-i semene. Poporu-mi merit-u-i ca să fie / Altfel de cumu-s alte. Eu nu cer fericire / Pentru a lui viață, - O, nație iubită! (...) voi să te văd, iubito, nu fericită - mare!''.

Vijelia, la Eminescu, nu poate să-și dezvolte semantica în câmpul **sublimului** (vârtej creator), decât prin corelative semantice. **Aerul** trebuie să aibă, totdeauna, un corelativ în **apopotop**, sau **apa-cristal-grindină** (în *Scrisoarea III*, vijelia *“ca potop ce prăpădește”*, *“grindin-oțelită”*), sau în **mineral-stâncă**, coroborat, la rândul său, cu finalitatea **Pisc-cu-Mag-Foc** (I-291), *Povestea magului...*: *“Deasupra ăstui munte cu fruntea sterpită, / Deasupra de lume, deasupra de nori, / stă magul; privește furtuna pornită (...) vuind furtunoasa-i și strașnica arpă / Trec vânturi...”*). Așa se întâmplă și în exemplul citat: **vijelia** nu are încărcătură sublimă și utilă **în sine** (popoarele barbare, ca vijelii fără suport acvatic, mineral etc., nu sunt întemeiate, sunt **trecătoare**, nefiind corelate cu vreo esență) - ci realizează proba rezistenței (implicit, a creației inițiatice a) **mineralului stâncă**: poporul român.

Stâncă și **stejarul** sunt corelative în câmpul semantic cu mare autonomie al **stabilității**, **sublimului**, **divinului**. Despre stejar se spune¹³: *“Gestul tragic al Regelui Decebal are loc sub stejar. Acesta era un copac sacru, pe care fusese răstignit însuși Zalmoxis. Atins de săgeata ucigașă, tânărul zeu exclamase, cu ochii către cer: «Helis, Helis, alamus aba tani!» [ciudată asemănare cu aramaicul: «Eli, Eli, lama sabachtani!», al lui Iisus], adică «Doamne, Doamne, glorie Ție!»; se spune că acestea au fost și ultimele cuvinte ale lui Decebal și ale celorlalți viteji, uciși în luptă sau sinuciși. Geții numeau stejarul Usta-Daema (=Frunze dantelate) sau Carambis (=Încoronatul). Ca și geto-dacii, românii venerază acest falnic arbore, și uneori doresc să fie înmormântați lângă el.”*

În viziunea eminesciană, deci, poporul-stejar al românilor este sacru. E vorba de o sacralitate **menită** (*“poporu-mi merit-u-i să fie ...”*), dar și **câștigată**, confirmată și reconfirmată, printr-un fel de teurgie necesară, dorită, dar pusă sub semnul tragic al non-implacabilului în **istoria explicit-evidentă** (s-ar putea ca arhetipalitatea implacabilă să nu devină relevanță în istorie, și atunci: *“Mai bine stinge, doamne, viața ginții mele, / Decât o soartă aspră din chin în chim s-o poarte, / Mai bine-atingă-i fruntea suflarea mării moarte!”* - **halele mării** sunt zona

¹³ Adrian Bucurescu, *Stejarul, Mitologie românească*, în rev. *Strict secret*, nr. 221, 19-25 iulie 1994.

arhetipurilor, unde, la ospăț, stau Odin, Decebal - și, probabil, toți zeii pantheonului daco-germanic). În **această** istorie, arhetipul poate să nu aibă relevanță. Dar anistoria confirmă identitatea sublimă **Logos (gintă română) - Spirit Atotînglobator**. Menirea poporului-stejar este stabilită în anistorie. Mai rămâne ca, prin teurgie, arhetipul să devină, în istoria profană, poporul **altfel**, poporul ales.

Poporul-stejar sacru, consecutiv, este și un popor al minunii unicității: el, și nu celelalte popoare, a avut parte și de cele mai relevante (“turbate, aspre”) încercări - dar, tot el, și nu altul, și-a păstrat “*proaspăta frunză*” (corelată cu genialitatea genuină: **întunecata frunte**). De aceea, menirea lui nu poate și nu trebuie să fie asemănătoare cu a nici unui popor: “*N-aș vrea ca alte / Popoare să mai fie c-al meu - nu merit ele / Să-i semene*”). Deci, e vorba și de **merit teurgic** (contopit cu **menirea**, din arhetipalitate). **Menirea** (dar și **meritul**) cer poporului român să fie **altfel**. Misiunea poporului-stejar este, deci, una specială, cu totul diferită de toate menirile. Nu te să fie un popor **fericit-echilibrat** (“*Eu nu cer fericire...*”), nu are o menire evidentă-exoterică, împlinită **uman** (căci, la modul uman, fericirea este dorită, închipuită etc. de indivizi c punct terminus al năzuințelor ființei), ci **transuman, esoteric**. Poporul român, în viziunea eminesciană, nu este, deci, o realitate **ființială**, ci trebuie să fie **mare și altfel** (**mare** - măreție spațială, spiritual-ocultă). Poporul român este menit, deci, unei existențe paralele cu cea ființială: unei **existențe mistice**, existență în care **fericire-nefericire** sunt termeni lipsiți de semnificație.

Și dacă este singurul care are astfel de menire, și dacă este popor-stejar, deci axis mundi - înseamnă, pe cale de consecință, că menirea lui implicită este să dea semnificație celorlalte popoare, lipsite de vlaga divină - să dea semnificație lumii, cosmosului. Poporul român este poporul sacru, conține salvarea lumii întru semantica sacră.

Profetismul eminescian trebuie văzut în întreaga poezie - dar, mai cu seamă, în poeziile cu adresă precisă la fibra specială, sacră, a “*gintei*” române: **Scrisoarea III, Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie** și, firește, în geografia sacră a Daciei, din **Memento mori** - “*Brațele nervoase, arma de tărie. / La trecutu-ți mare, mare viitor*”. Pentru Eminescu, spre deosebire de E. Cioran al zilelor noastre, trecutul României este o comoară sacră, față de care viitorul se raportează ca forță reînviată de a revela, din nou, ceea ce deja este înscris (proiectat), ca informație și menire mistică, în celula eternă a neamului românesc. **Brațele de tărie** nu sunt decât metafora revelației

spiritului activ (**nervoase**) în structurile aparente-fenomenale (**brațe**), spiritul dând finalitatea (suprastructura, transmaterialitatea **arma DE TĂRIE**: singularul suportatului, **arma**, față de pluralul suportului presupus: **brațe**, schimbă, de fapt, în plan semantico-sacral, ordinea implicării: **arma de tărie**, ca finalitate exprimată și împlinită a Spiritului, dă sens și relevanță sacrală brațelor și nervozității-tensiune creatoare a brațelor fenomenale).

Cupele dionysiace conțin vin ca **fierbere a vinului**, și apoi ca vin disparent în starea de **spumegare-foc spiritual: spumege pocalul** (prioritar absolut a devenit Potirul Graal-țintă spirituală finală, spumegare-flacără mistică, prin transsubstanțierea vinului). Este clară dubla implicare, în imaginea artistică: a-păgână-bachică (și ritualul bachic-dionysiac, ca și cel eleusin, conținea mistica transfigurării și transsubstanțierii) și creștină (transsubstanțiere euharistică, reînnoitoare veșnică a ciclului vieții, prin efervescenta paroxistică a Spiritului).

Răzbunarea nu-și are un obiect profan, o delimitare în istorie - ci-și are esența și finalitatea în mit și ritual: a) este **vis** de răzbunare (visul fiind zona activată a arhetipurilor); b) obiectul răzbunării, ca ritual de preschimbare /re-schimbare în bine a răului este **hidra** ("**idra**"), ca simbol al materiei-Prakrti, proliferată haotic, ca și capetele hidrei - iar **spada fumegândă** face parte din vechile ritualuri exorcizatoare, ținând de legenda Sfântului Graal, de lupta Cavalerului Potirului contra demonului (**Dușmanul-dragon**) - sângele-foc retranscende ființa (prin scăldatul în sânge de dragon, se dobândește invulnerabilitatea).

Iubirea și Pacea, sub semnul **Îngerului** ("**Îngerul iubirii, îngerul de pace**") reconfirmă ideea că menirea României-Daciei Hyperboreene este respiritualizatoare, prin rearmonizare paradisiacă, a Cosmosului invadat de Dușman-Demon (Ormuzd-cel-Rău). "Guste fericirea raiului ceresc", Dacia Hyperboreeană este un spațiu ritualic, un templu al sintezelor cosmice, reordonând ceea ce **Dușmanul-val** uitase-evitase să reîntoarcă în **stâncă-Dumnezeu**: "Fiii tăi trăiască numai în frăție, / Cu-a nopții stele, ca a zilei zori [fiii hyperboreeni, ființei transcense în **constelații zodiacale** și în eternul început de ciclu ființial: **zori**], "**Viața în vecie, glorie, bucurie, / arme cu tărie** [**brațele** - suporturi ale forței spirituale au fost părăsite definitiv în favoarea **forței pure spirituale**, nedisimulabilă în suport și suportat: "**arme cu tărie**], **suflet românesc, / Vis de vitejie** [în loc de **vis de răzbunare**: exorcizarea s-a realizat prin Logos-ul cu finalitate resacralizantă, apocatastaza s-a împlinit prin Logos Spiritualizat, dușmanul și ritualul **spadei fumegânde** și-au suspendat semnificația, până la următorul ciclu ființial]".

(Eminescu nu intră, neapărat, în opoziția poet imatur-poet matur, ci receptorul poeziei sale intră în opoziția adecvat-neadecvat la Logosul specific).

În legătură cu *Scrisoarea III* este necesară remarcă: chiar dacă în articolele de ziar din *Timpul* apar sintagme care vor avea o transpunere aproape identică în versul poetic - în nici un caz valoarea și funcția spirituală ale sintagmelor nu vor rămâne aceleași - cele din poezie cu cele din ziar. Transgresarea semnificației sintagmelor în contextul poetic suspendă **în mod absolut** realitatea structurată discursiv în rândul de ziar - și lectura de profunzime a poemului trebuie să fie înscriere, fără condiționare, în ritualul Logos-ului sacru, cu consecința imediată: structurarea unor linii simbolice de profunzime arhetipală. Nu vor interesa, deci, opinia politică și gradul sau modul de absorbție a realității de către Eminescu, ci care este peisajul mitic daco-român (hyperborean, consecința intersectării axelor spirituale terestre în zona **Dacia** fiind strămutarea polului spiritual terestru), pe care Eminescu ni-l propune ca model de integrare dinamică în arhetipul național românesc.

1. Arhetipul spațial-mitic al Daco-Hyperboreei este redat prin sintagma **“De la munte pân’la mare și la Dunărea albastră”** (axa spirituală-munte, având ca zone de atracție-respingere, ca hotare spre / dinspre zona de-spiritualizată, decăzută: mare-Dunăre. Dunărea este Styxul și apa Lethei-Uitare, unde orice încercare de agresiune a maleficului este stopată - trimițând formele dezenergetizate ale maleficului spre retopire și reconfigurare în creuzetul Graalului: potop-mare **“Dunărea să-nece spumegând** (izotopie semantică: **“spumege pocalul” - Ce-ți doresc eu ție, dulce Românei) a tale oști”**; **“ca potop ce prăpădește, ca o mare turburată (...) înspre Dunăre o mână” - potopul** este funcția sângelui din Potirul Graal, prin care se introduce Spiritul în vârtejul de reconvertire la valorile Absolutului).

2. Furtuna malefică (fără temelie în **stâncă, apă, foc**) a lui Baiazid este stopată, pentru reconvertire în vijelia-potop (**“Mircea însuși mână-n luptă vijelia (...) ca potop ce prăpădește, ca o mare turburată”**). La Dunăre: **“Pân-în Dunăre ajunge furtunosul Baiazid”**. E-o furtună a nisipului-sterilitate, ajunsă la hotarul spre fertilitatea divină. Mai exact, este marcată limita neputinței formelor desemantizate, prinse în vârtejul haosului, limită de la care, circular, se va conforma cosmosul, urmând re-inițierea prin axa sacră, odonatoare: **codrul de stejari** (cum am menționat mai sus, stejarul este copac sacru al geto-dacilor, “sună codrul de stejari “marchează

orfismul ordonator al axei-stejar, iar legenda despre răstignirea cristică a lui Zalmoxis pe stejar sugerează că stejarul conține, în imaginea sa, arhetipul ciclicității cosmice).

3. De observat, în *Scrisoarea III*, împărțirea arhetipurilor în a) forțe lunar-nocturne, aparent pasive, de fapt latente, temelii cosmice: Luna, ca întemeiere, prin resorbirea în copacul-*axis mundi* (“*ea se-ntunecă...dispare; / Iar din inima lui simte un copac cum că răsare*”), sau Basarabii sau Mușatinii din umbră (“*Rămâneți în umbră sfântă, Basarabi și voi Mușatini*”) - dar din **umbra sfântă** ei continuă să se exercite mitic, ca întemeietori, structuratori, orientatori (“*Descălecători de țară, dătători de legi și datini*”), căci corelativele lor semantice, **plugul și spada, muntele-Dunărea-Marea**, sunt corelative cu acțiune în eternitate. Indiferente față de invaziile periodice ale maleficului, plugul stimulează creația, spada rămâne axa spiritualizatoare și exorcizatoare (a se vedea și **spada fumegândă** din *Ce-ți doresc...*), iar muntele-Dunăre-Mare sunt hotare arhetipale, nepercepute, în esența lor funcțională, decât în planul mitic (deci, indiferente la flucutațiile spațial-politice ale istoriei: Dunărea îneacă oștile negre, pentru transmutarea alchimică în oștile albe-solare); b) forțe solar-diurne, agresive: Mircea, ca transfigurare a nocturnului **codru (stejar) cu constelații** - în **vijelie solară** (“*zid înalt de sulii*”) și acvatică (ca potop..., ca mare...); Fiul mioritic și manolic (înscris în nunta-hierogamie cu **draga din codrul cu constelații, dragă** care est pod magic între maleficul părții a doua a poemului și sublimul părții întâi-final: **draga de al Argeș mai departe** este zidită în codru sacru, pentru a împăca contrariile, pentru a uni în Templu Cosmic, **munții cu fulger-nimb de biruință** (Baiazid-Fulgerul, trecut în semn heraldic)¹⁴ cu **mlaștina infernală** (canalia de uliți-labirintul, stâlp de cafenele-talpa Iadului corupție Logos-ului, dizarmonizarea formală și falsificarea esenței: monștrii batracieni-saurieni (**bulbucății ochi de broască**), cocoșați, “*cu privirea-mpăroșată*” etc. - fiind expresii ale Logos-ului falsificat esențial; “*având în ei monedă calpă*” - soare de-solarizat, deviat spre saturn; nebunia este înjosire a Logos-ului, în bâlbâială și sclavie (**iloții**)-sclavie față de mlaștina infernală. Soarele-Apollo pendulează între simulacrul de ascundere (de fapt, **ascunderea** Basarabilor-Mușatinilor este tulburarea periodică a ordinii cosmice) și prezumarea unei agresivități exorcizatoare, invocate și însriindu-se în logica ciclicității secțiunii mitice: Țepeș, focul care să rețopească aberațiile formale în temnițele-cuptoare alchimice. De ce sunt **două** “*temniți large*”? Înainte de nunta alchimică Soare-Lună, este necesar

---

¹⁴ -Cf. N.Georgescu, *Cercul strămt*, Ed. Floarea albastră, 1995, p. 116.

un preluu alchimic, o pregătire separată a celor două forțe complementare. Categoriile de **smintiți**, respectiv **mișei** - nu sunt categorii morale, în primul rând, ci categorii mitice: **smintitul** este cel deplasat de la ordinea și direcția firească - deci, trecut din zona solară, în cea lunară, sau invers; Mișelul este **sărăcitul**, ticăloșitul, căruia trebuie să i se facă o transfuzie esențială, sau, mai curând, să i se aplice reconversiunea: din săracit **de bine**, să devină săracit **de rău**, din **sărăcitură de Dumnezeu**, să devină **sărăcitură de Diavol**, din **sărăcitură de duh-spirit**, să devină **sărăcitură de materie**. Oricum, în final va fi un singur creuzet, o singură nuntă alchimică: și creuzetul reconversiunii (pușcăriia), și creuzetul reorientării (casa de nebuni) se contopesc în dimensiunea FOC (**să dai foc**).

În concluzie, **Scrisoarea III** reamintește că Dacia-Hyperboreea este, de fapt, spațiul nunții mioritice-alchimice dintre Soare-Lună.

4. La o analiză mai atentă, sunt amănunte care se dovedesc esențiale. Funcția spirituală a Daciei-Hyperboreei: toată **Scrisoarea III** este în fapt, descrierea cuptorului alchimic:

a) **totul** este supus reconversiei: tot ce este vecin cu eternitatea este eternitate, deci repetiția **tot-toți** ("*Tot ce-n țările vecine... / Tot ce-i însemnat... / Tot ce e perfid... / Tot Fanarul, toți iloții, / Toți se scurseră...*") marchează suprema sinteză cosmică negativă. Să nu uităm că, în cuptorul alchimic, se produce starea de putrefacție umedă generalizată, pentru a marca haosul original, punct din care se produce reconversia-regenerarea. De aceea, **smintit, stârpitură, pata putrejunii, perfid, lacom, Fanar, iloți, flecari, găgăuți, gușați, bâlbâiți, famen** (în alchimie se lucrează cu embrioni "avortați"-întorși, pentru a obține împlinirea-încoronarea solară), **lupanare** (Prostituata-Hermes) etc. - sunt elemente absolut necesare (prin paroxismul putridului, degradării umede-corupte, la care au ajuns) în procesul alchimic. Nimic nu poate deveni aur-piatră filozofală, dacă nu a trecut prin infernul-mlaștină, prin faza ultimă de decadentă.

Iată, deci, suprema speranță-mai mult, suprema credință, ascunsă sub suprema deznădejde. Neamul nostru este salvat **a priori, tocmai pentru că** a atins ultima și cea mai dureroasă, mai degenerativă treaptă a Logos-ului. **Inițierea completă** este posibilă doar aplicată Spiritului care s-a supus cu desăvârșire la cele mai teribile probe. Neamul nostru a trecut această fază - deci are dreptul nu la o fericire trecătoare - ci, așa cum spune Eminescu în **Andrei**

Mureșanu (I-206), are dreptul la **măreție** (nu fericită-mare!), adică la gloria divină, la sacralitate. Este neamul sacru, către care vin, spre reconvertire solară, toate neamurile-umbre putride, labirintice etc. ale etapei de evoluție spirituală în suprasensibil-Pământ.

5. **Acțiune de a roi.** Copiii de suflet ai lui Allah și spahii (oamenii-cai, centaurii lunari, cu funcție psihopompă) se răspândesc **în roiuri** la Rovine în câmpii” (**rovine**-mlaștina putridă).

Apoi, “*Călăreții împlu câmpul și roiesc după un semn*” - aceasta în faza apocatastatică- “*Și în caii lor sălbatici bat cu scările de lemn*” (lemnul-stejar). **Albina** este insecta sacră (solară, la fel ca scarabeul la egipteni). **Roitul** este o constantă, atât în faza **lunară** (ienicerii și spahii vin de-**ntunecă pământul**), cât și în faza **solară** (lănci scânteie lungi în soare, arcuri [cercuri solare] se întind în vânt) a operației alchimice, în care **furtunosul** (Baiazid dezagregat în furtuna de nisip-haos nocturn) se transmută în **Leu** (semn al **soarelui**), și apoi în **Mircea-vijelie-cu-grindină-oțelită (piatra filizofală-cristal)** prin care este învins Styxul (grindina oțelită, mânăta înspre Dunăre, reinstaurează șirurile cosmice: **armia română - arhanghelii** revin, ca paznici ai Edenului: oastea **se așază**, substituind, “**soarele care apune**”.

6. Ca o consecință a celor remarcate mai sus, trebuie subliniată valoarea ocultă a Daciei Hypeboreene, valoare de Kara-Iflak (centru ocult, “negru”), dar și valoare ocultă solară (centru cult, “alb” - de iradiere a lumini spirituale). “vin de-ntunecă pământul la Rovine în câmpii”: cei care **vin**, provoacă revelația spațiului-centru ocult, negru. Deci, acțiunea lui Baiazid este revelatorie, asupra valorii de **centru negru (lah-vlah, etiopian-față arsă)**, a spațiului mitic Dacia-Hyperboreea. Tot datorită acțiunii lui Baiazid (cu funcția Spânului-Piatra de care se încearcă și se călește rezistența spirituală a celui-care-se-inițiază, Harap-Alb), se revelează simplitatea-Logos Sacru a spațiului-om: Mircea - “atât de simplu, după vorbă, după port” (Logos și Acțiune-în-înfățișare sunt simultane, în zona miticului); se revelează Monarhul Ascuns-Christos, care este Mircea, ca funcție mitică. “De nu, schimb a ta coroană într-o ramură de spini” - înseamnă că cercul solar **chiar are** valoarea de ramură cristică, creangă de aur și creangă de spini (concomitent): suferință-înjosire pentru înălțare a lumii în lumina mântuirii; se revelează **Moșneagul-ciot și Moșneagul-toiag** (attribute ale Magului Âthman-Rădăcină și Pisc a toate, dar și attribute ale virilității Demiurgului, a Focului din Lemnul Prometeic, sau din Stejarul Zalmoxian).

Deci, Baiazid va stimula și explozia-iradiere, ca centru spiritual alb, a Daciei-Hyperboreea: “*codrul clocoti de zgomot și de arme și de bucium*” - după care urmează revelația spațiului constelațiilor (capete pletoase, coifuri lucitoare) și al solarității biruitoare (de la **lănci, săgeți** - până la fulgerul ca nimb de biruință al Munților - Munți din care, ca și în *Memento mori*, izvorăsc luna și stelele, izvorăște cosmosul-Eden).

7. Deși hermeneutica textului *Scrisorii III* ar putea lucra la infinit, trebuie să ne limităm. Vom discuta, tot ca pe o consecință a punctelor anterioare, problema unui altfel de dinamism al geografiei sacre decât cel din capitolul lucrării de față, *Geografie sacră și geografie dinamică în poezia eminesciană*. Este vorba de rezumatul procesului dinamic de sacralizare a Daciei Hyperboreea - rezumat conținut în partea mediană a părții I.

Baiazid vorbește de un alt **tot** (**tot ce stă...**) decât cel putrid, din parte a II-a a *Scrisorii III*: este vorba de un ciclu alchimic epuizat, de o anamneză a alchimiei centrului sacru Dacia Hyperboreea: “*Toată floarea cea vestită a întregului Apus, / Tot ce stă în umbra crucii, împărați și regi s-adună / Să dea piept cu uraganul ridicat de semilună. / S-a-mbrăcat în zale lucii cavalerii de la Malta, / Papa cu-a lui trei coroane, puse una peste alta, / Fulgerele adunat-au contra fulgerului care / În turbarea-i mânioasă a cuprins pământ și mare. / N-au avut decât cu ochiul ori cu mâna de a face, / Și Apusul își împinse toate neamurile-ncoace... / Zguduind din pace-adâncă ale lumii începuturi / Înnegrind tot orizontul cu-a lor zeci de mii de scuturi, / Se mișcau îngrozitoare ca păduri de lănci și săbii, / Tremura înspăimântată zarea de-ale lor corăbii.*”

Acest pasaj trebuie pus față în față cu cel care conține în Logos-ul-Mircea (alt ciclu alchimic pentru alcătuirea sacralității Daciei Hyperboreea): “*După vremuri mulți veniră, începând cu acel oaste / Ce din vechi de pomenește cu Dariu [negru → dinspre Răsărit] a lui Istaspe; / Mulți durară, după vremuri, peste Dunăre vrun pod, / De-au trecut cu spaima lumii și mulțime de norod; / Împărați pe care lumea nu putea să-i mai încapă / Au venit și-n țara noastră de-au cerut pământ și apă - Și nu voi ca să mă laud [imperial], nici că voi să te-nspăimânt [infernă], / Cum veniră, se făcură toți o apă și-un pământ. / (...)te fălești că înainte-ți răsturnat-ai valvârtej / Oștile leite-n zale de-mpărați și de viteji? Tu te lauzi că Apusul înainte ți s-a pus? / Ce-i mâna pe ei în luptă, ce-au voit acel Apus? / Laurii voiau să-i smulgă de pe fruntea ta de fier. / A credinței biruință căta orice cavalier.*”

Baiazid și Mircea sunt ipostaze paradigmatiche la e aceluiși spațiu sacru de intersecție a axelor spirituale Vest-Est, Nord-Sud (cu accent, aici, pe axa Vest-Est, Apus-Răsărit, Negru-Alb). Lumea nu poate fi **deschisă**, decât ca ipostază mistică, **după coacerea în athanor**. Atunci când Baiazid spune: “Când lumea mi-e deschisă”, mărturisește că el este paznicul îmbătrânit-epuizat (**nu bătrân-înțelept**) al templului Daciei-Hyperboreea: el, Baiazid, a lăsat **deschisă** poarta către malefic, a suspendat funcția **arhanghelilor** (a suspendat funcția **ciotului-toiag, spadă fumegândă, fulger împrejmuitor al Edenului**). Ceea ce spune el nu este, în fapt, o laudă, ci povestea (mitul) tragediei cosmice a unui ciclu epuizat, a unui **ciclu imperial**, în care lumina a atins paroxismul și, apoi, din care au fost extrase **creanga de aur** (axis mundi) și **Râul Demiurg** - deci, s-a produs desacralizarea.

Este absolut impresionantă și unică în literatura esoterică românească această viziune panoramică asupra dinamicii de împlinire și decădere a sacralității unui spațiu central, “buric al Pământului”. Vom încerca (dar deloc convinși de forța elocinței noastre) să talmăcim acest tablou sublim și tragic, evocat (și revelat) prin versul eminescian (Logos-vers prin care, în simultaneitate mitică, intrăm în raport anamnezic cu o existență trecută și viitoare a Spiritului nostru).

La început, a fost continuitatea **fulgerului**: prepoziția **contra** înglobează în ea toată lupta care s-a dat pentru ca **Adunarea** energiei pe axa Răsărit-Apus (India sau Tibet, acolo unde **sălbateci negri cu topoare-fulgere** (*Memento mori*, p. 248) cu măști-fețe zeiești (lup-daci, urs) - până la zona Hesperidelor cu mere de aur, sau zona Atlantida, unde, spune R. Steiner, oamenii focului, deci ai fulgerului, întruchipau **existența cristică**) să însemne continuitatea, suprimând devierile corupătoare, vlăguitoare de solaritate. Traseul descris este dinspre Apus-alb către Răsărit-Negru. Apusul Soarelui și Semi-Luna s-au întâlnit: crucea figurează intersecția axelor magice ale geografiei sacre, intersecție în Dacia-Hyperboreea, centrul energetic sacral al universului: semi-luna așteaptă completarea cu semi-soare, adică, mai exact, luna și soarele care se așteptau, presupunându-se reciproc, s-au întâlnit în nunta alchimică. Athanorul era Daci-Hyperboreea. Turbarea furtunoasă a pământului și apei (pământ-mare) reprezintă spirala cosmică, turbillonul demiurgic. Este marcat și haosul original a) prin starea de **spaimă** b) prin **pacea adâncă a începutului** (în *Scrisoarea I: eterna pace*, care reîncepe, mereu, ca “prăpastie, genune” etc., a spaimelor, a neliniștii dinaintea de acel “*fiat lux*”, reprezentat prin **punctul de mișcare**). Aici, în *Scrisoarea III*, **păduri de lănci și săbii** reprezintă fuziunea **lunarului-păduri**

cu **solarul-lănci de săbii**, în funcția punctului de mișcare: creația, **zguduirea** păcii adânci și conversiunea în războiul alchimic al creației. **Înnegrirea** (orizontului) înseamnă marcarea centrului ocult, a athanorului în care se **adună** și se luptă, întru nuntire, Luna și soarele - codrii cu pustiurile, împărații și regii (solari), sintetizați în coroana triplă (spiritualitate-temporalitate-ordine) a papei și în lucirea-fulger a Maltei cavalerilor Templului - cu **uraganul lunar** (“*uraganul ridicat de semilună*”). Toate neamurile au fost împinse **încoace**, adică la intersecția axelor, la limita de continuitate a fulgerului sacru. pe atunci râuri-râuri (râul Demiurg) și codrii (creanga de aur asigurau sacralitatea spațiului).

Ce s-a întâmplat? Ceva simplu, despre care Frazer vorbește în *Creanga de aur* ; preotul templului a îmbătrânit, Baiazid, din preot hiperbolic al **lumii începuturilor** și al **codrilor**, devine, la modul litotizant, preot al **taberelor strânse** (fără brâul-fulger), preot al **frunzelor și ierbii** (trunchiul stejarului sacru a dispărut, și, odată cu el, creanga de aur). Ura lui este, în fapt, recunoașterea neputinței, iar evidențierea de către Baiazid, a lui Mircea-cioc, Mircea-toiag - este recunoașterea implicită a pierderii, de către Baiazid, a acestor atribute viril-demiurgice. Calul care paște ovăz din altar (desacralizarea în domestic) înseamnă castrarea Pegas-ului-fulger - se pierde semantica calului-fulger, calului-stea, calului-râu, și se decade spre stricta funcție psihopompă: calul morții, care îl scoate din scena mitică pe decapitatul paznic, pentru a-l lăsa pe tânărul paznic (tânăr cu axă vie, moșneag - ca grad de inițiere), **paznicul Mircea**.

Dacă Baiazid-paznicul ciclului epuizat al Daciei-Hyperboreei **era purtat** de biruință (în loc **să stăpânească el însuși biruința**), adică era dezrădăcinat, devenind o furtună fără spațiu pentru efect al furtunii - în schimb, Mircea este **domnul (sarab-ul** (cf. V. Lovinescu, *Creangă și creanga de aur*, p. 132: **sarab** = Soare, Principe, Șef, iar **ba** = tată, Șef, deci tot Soare)). El are Dunărea ca Styx-cerc care păzește, asemenea fulgerului-piatră filozofală-**grindină oțelită**; Edenul, templul-Dacia re-edenizează. Ce spune Mircea, deci ce face Mircea? El recită același mit, aceeași liturghie - care intră în raport de sinergie cu acțiunea de exorcizare a templului, prin bătălia (cu forme apocatastatice) din **mlaștină**, spre **nimbul muntelui**. Traseul descris de mitul spus-activat de Mircea (deci: mitul Mircea) este orientat invers, dinspre negru spre alb, dinspre Răsăritul Negru (ocult) - **Darius**, către Apusul-Alb (**oștile leite-n zale de-mpărați și de viteji**, oști reînviatăe, ca fulger al **Crengii de aur**, înlocuind oștile **frunza și iarba**; capetele pletoase și coifurile sunt substituite semantice ale Stejarului și ale Soarelui-Lunii-Constelațiilor). Venirea

spre centru, Dacia-Hyperboreea se face, în mod inițiativ, prin durerea **podului-scară de foc** (deci, refacerea Fulgerului). **Dariu al lui Istaspe** este Negru Împărat (Mircea devenind Alb sau Vedre Împărat, căci este domul Râului și al Ramului), este originea mistică a actului demiurgic. Ca și în mitul spus-activat de Baiazid, la temelia templului sacru stă **spaima lumii**. “Împărați pe care lumea nu putea să-i mai încapă” - sunt craii mistici, inițiații care au durat podul scară de foc, deci și-au depășit limita-lume profană, s-au simțit atrași (ireversibil, până la depersonalizare și reconversie în sacralitate) spre templul-spațiul sacru al Daciei-Hyperboreei (ei nemiîncăpând în lumea fenomenală). Și aici, nu putem fi de acord cu interpretarea erudită, dar simplificatoare¹⁵ a lui P. Caraman, la studiul **Pământ și apă (contribuție etnologică la studiul simbolice eminesciene)** - studiu în care se caută semnificații doar în istoria profană; **a cere pământ și apă**, pe de-o parte înseamnă a cere să fie primiți ca stăpâni într-o lume și asupra unei lumi; **a se face toți o apă și-un pământ** (de observat inversarea termenilor ecuației simbolice) înseamnă că s-au lăsat retopiți ca personalități profane, restructurați fundamental, spiritual, inițiativ, dinspre apalimită inițiativă, spre Pământul-Munte, finalitate a inițierii. Și totul se face, în această etapă a restructurării spirituale spre sacralitate - în afara spaimei originare și a laudei imperiale (deci, de paroxism și epuizare a luminii): se face “*la mijloc de rău și bine*”, în Insula Fericiților, în stadiul de Dacia Felix (Dacia Albă, centru de iradiere spirituală, centru în care cosmosul întreg este replămădit, sub semnul divin al Râului Demiurg și al Ramului-Creangă de aur), care este Zidul-munte al iubirii de moșie, premiză și corelativ al păcii edenice, evocată și în **Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie: “Îngerul iubirii, îngerul de pace ...”**.

Asupra geografiei sacre a Daciei-Hyperboreea, din **Memento mori**, nu mai insistăm, căci i-am dedicat un capitol aparte, în această lucrare. Doar trei aspecte le-am reaminti: singurul spațiu sacru (dezvoltând semantica sacră în toate direcțiile - cer, pământ, eden și mare - mare subterestră, acolo unde cail mării stăpânesc) care se corelează cu Nordul (și el, tronând pe stâncă, având chipul nimbat cu stuf de raze cerești și picioarele în athanorul mării - deci, Dacia este centru pe axa N-S;

b. Dacia, cu zeul Zamolxe fulgerat, este pe linia de continuitate între Nord și Sud (Odin are suliță-fulger, cu care unește, prin aruncarea ei, Nordul cu picioarele de granit în fundul mării - cu Sudul - Tibrul receptacol-sicriu al Credinței păgâne, transfigurată alchimic în creștinism -

---

¹⁵ P. Caraman, **Pământ și apă (contribuție etnologică la studiul simbolice eminesciene)**, Iași, 1984.

cruce de aur, deci tot fulger, Revelație). Să nu se uite că Nordul esoteric este locul de origine al Soarelui-Divinității (deci, se înscrie ca izotopie semantică, pe axa Răsărit-Apus - axa mântuirii lumii prin lumină).

c. Roma, prin Jupiter, stimulează valențele cristice ale Daciei-Zamolxe: fulgerul cu care tocmai îl răstignește pe Zamolxe este tocmai revelația punctului de intersecție a axelor Crucii Cosmice: Zamolxe va trece în mare, deci se va identifica semantic cu Nordul, și el răstignit pe crucea lumii. Zamolxe fulgerat-răstignit sugerează mutarea centrului energetic al lumii din Hyperboreea Hesperidelor, în Dacia. În schimb, Zamolxe devine izotopic semantic cu Crist - cu ritualul cristologic: coborât, în ipostaza Decebal, în halele mărilor, sinergic cu Odin, el se constituie în **Resurecția—Arhetipul transcenderii prin Frumusețe (Odin și Poetul)**.

De subliniat acum, în finalul expunerii noastre, că profetismul eminescian se deosebește profund de profetismul interbelic:

a. dacă dintre discipolii lui Nae Ionescu, Emil Cioran se distinge ca adept al unei misiuni politice și spirituale românești, în istoria lumii, misiune caracteristică printr-o dezicere totală de tradiție și printr-o explozie de fanatism, de frenezie și patetism febril, care ating limitele unei agresivități disperate și chiar amenințătoare (***“O Românie fanatică este o Românie schimbată la față . Nu pot vedea destinul României decât patetic - România are enorm de învățat de la Rusia (...). Noul Constantinopol să nu fie un obiect de visare politică, ci un obiectiv urmărit zi de zi, cu pasiune și dramă (...).Nu vreau o Românie logică, ordonată, așezată și cuminte, ci una agitată, contradictorie, furioasă și amenințătoare”***), dacă Nae Ionescu însuși, apoi Mircea Eliade, în continuitatea gândirii maestrului său, mare filozof și naționalist, profetizează o stare de imperialism cultural, imperialism spiritual al României (deci, o dezvoltare volitivă și agresivă - dar cel puțin, în cazul Nae Ionescu-Mircea Eliade, avem de-a face cu încrederea nestrămutată în fondul tradițional românesc),

b. Eminescu profetizează doar aparent: el **afirmă**, pur și simplu, că fondul nostru tradițional este echivalent cu Arhetipul Spiritual al Lumii. În acest caz, nu mai poate fi vorba despre o funcție agresivă, expansivă, ci de una de absorbție, exorcizare și reconversie spre spiritual și mitic, a tot ce este non-spiritual (Logos degradat) și fără semnificație mitică, în această lume. Dacia-Hyperboreea este totuna cu România, dacă și numai dacă România face

efortul de a se recunoaște în Dacia Hyperboreică esoterică - în care i s-a revelat lui Traian misiunea soteriologică a acestei insule sacre a lumii.

***

Spune Meister Eckhart: *“Omul e mântuit în măsura în care își descoperă ființa proprie; dar el însuși nu-și poate atinge ființa proprie, înainte de a-l cunoaște pe Dumnezeu, izvorul oricărei Ființe”*.

Deci, s-ar putea ca, în lucrarea de față, să fi râvnit a ne mântui, încercând să ne descoperim, prin intermediarul **EMINESCU**, ființa proprie. Dar dacă Eminescu este Hristosul Neamului Nostru (și noi credem acest lucru, cu toată tăria) - atunci, încercând să ne descoperim ființa proprie, l-am descoperit, totuși, pe El. Pe **EMINESCU**. Depinde, acum, cu câtă forță și voință am năzuit către această finalitate, de descoperire a ființei proprii, prin cunoașterea-atingerea izvorului oricărei ființe românești : **EMINESCU - LOGOS UNIC, ÎNTRUPAT**.

SFÂRȘIT

prof. dr. **Adrian Botez**

